

Notícies

A continuació es destaquen diversos actes i esdeveniments rellevants relacionats amb l'ESCRBCC durant el curs 2020-2021. Cal recordar que durant aquest curs acadèmic s'ha reduït la presencialitat dels estudiants i dels docents al centre, arran de la pandèmia de la COVID-19 i de la normativa desplegada pel Departament de Salut i pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, la qual cosa ha provocat que moltes de les activitats s'hagin hagut de realitzar telemàticament.

Miquel Mirambell Abancó. Director de l'ESCRBCC.
mmirambe@xtec.cat

Data de redacció: 27 de maig 2021

Conferència inaugural del curs 2020-2021 a càrrec de la conservadora-restauradora Mayte Pastor Valls

El 21 d'octubre de 2020 va tenir lloc la conferència inaugural del curs acadèmic 2020-2021 a càrrec de la conservadora-restauradora Mayte Pastor Valls, diplomada en Conservació i Restauració de Pintura per l'ESCRBCC (1999-2002) i titulada superior en Conservació i Restauració de Béns Culturals en l'especialitat de Pintura per l'ESCRBCC (2014-2015). La lliçó inaugural portava per títol "De l'especialització en restauració d'art contemporani al testat d'adhesius i consolidants en policromies del segle XII al XX". L'acte es va celebrar telemàticament.

Mayte Pastor Valls és doctora i premi extraordinari de tesi 2016 per la Universitat Politècnica de València, llicenciada en Humanitats per la Universitat Jaume I i màster en Diagnòstic de l'Estat de Conservació del Patrimoni Històric per la Universitat Pablo de Olavide de Sevilla (UPO). Ha treballat per a diverses entitats i museus com a conservadora-restauradora i des de l'any 2019 treballa com a tècnica en conservació i restauració d'art contemporani al Servei de Restauració de la Diputació de Castelló. També col·labora com a docent en el màster de Diagnòstic de l'Estat de Conservació del Patrimoni Històric de la UPO. Ha participat en la redacció del "Plan Nacional de Conservación de Patrimonio del siglo XX" (*Instituto del Patrimonio Cultural de España*) i col·labora en grups del GE-IIC: Art Urbà i Art del segle XX i Actual.



En el camp de la investigació ha participat en projectes com la beca postdoctoral "Andrew Mellon Foundation Programa Catedral de Santiago" (2015-16) sobre l'estabilitat i viabilitat de polímers consolidants i adhesius aplicats a la restauració de les policromies del Pòrtic de la Glòria i també ha estat investigadora externa per a l'IVCR+I (2017-18) amb la realització d'estudis previs de neteja i consolidació de la portada policromada de l'església arxiprestal de Santa Maria la Major de Morella.

[1] Alumnes de l'ESCRBCC seguint, des de la seva aula, la conferència inaugural del curs 2020-2021 impartida per la doctora Mayte Pastor Valls (Fotografia: ESCRBCC).

L'ESCRBCC esdevé membre de ple dret d'ENCoRE (*European Network for Conservation-Restoration Education*)



[2] Joan Escudé, secretari de l'ESCRBCC, en els moments previs a l'inici de la tretzena assemblea general d'ENCoRE (Fotografia: ESCRBCC).

Els dies 26 i 27 de novembre de 2020 els professors de l'Àrea de conservació i restauració Joan Escudé, secretari de l'ESCRBCC, i Silvia Marín, cap de l'Àrea de qualitat i formació contínua de l'ESCRBCC, van assistir a la tretzena assemblea general d'ENCoRE (*European Network for Conservation-Restoration Education*), l'associació que agrupa els principals centres educatius europeus de l'àmbit de la conservació i restauració.

Inicialment, la trobada havia de tenir lloc a la ciutat portuguesa de Porto, però a causa de la situació de pandèmia, la celebració va haver de limitar-se al format telemàtic. En total hi van assistir 44 delegats de 20 països diferents.

A més dels punts usals en les assemblees de qualsevol associació, també es van tractar diversos temes com la

classificació de les especialitats que s'imparteixen en els diversos centres formatius, l'elaboració d'una directiva europea de l'àmbit de la conservació-restauració, educacional i professional, i el canvi d'estatus dels membres, moment en el qual l'ESCRBCC va passar de ser membre associat a membre de ple dret, pel fet d'haver començat a impartir el primer màster en ensenyaments artístics.

Finalment, tots els assistents van manifestar els seus desitjos de poder aprofitar la invitació de la *Universidade Católica Portuguesa* de Porto i trobar-se, aquest cop ja de manera presencial, per continuar treballant per a la formació en conservació i restauració a Europa. [2]

Presentació del número 19 de la revista *Unicum*



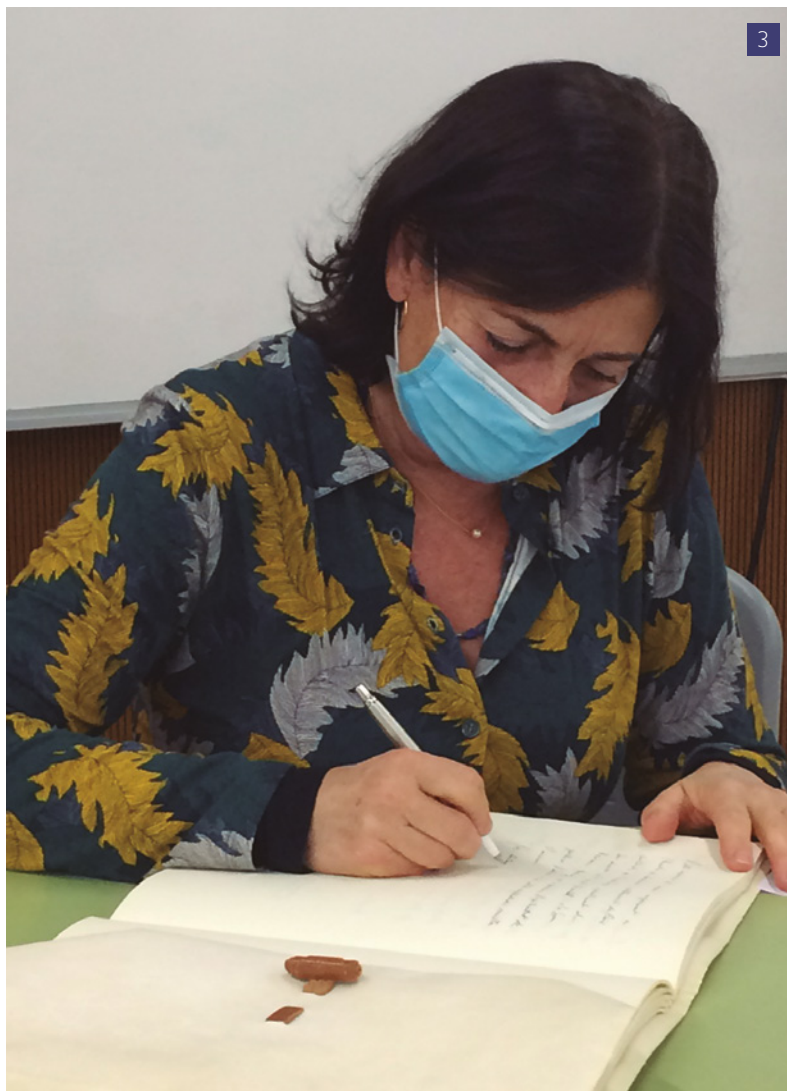
El dijous 15 d'octubre de 2020 va tenir lloc a la sala d'actes de l'ESCRBCC la presentació del número 19 de la revista *Unicum* editada per l'ESCRBCC davant de públic reduït i en línia, a causa de la situació provocada per la COVID-19.

L'acte va ser presentat per Verónica Ramírez, directora de la revista *Unicum*, i per Miquel Mirambell, director de l'ESCRBCC, i va comptar amb una conferència sobre la restauració i estudi de les pintures murals de l'església de Sant Climent de Taüll a càrrec de la Dra. Mercè Marquès Balagué, conservadora-restauradora de béns culturals, especialista en pintura mural, de cavallet i elements arquitectònics. La conferència correspon a un dels articles publicats a la revista.

A més d'aquest estudi, la revista compta amb quatre articles més redactats per Ariadna Olivé i la Dra. Maria Dolores Díaz de Miranda (sobre les filigranes com a eina per controlar els processos de restauració del document gràfic), pel Dr. Àlex Prunés (sobre els materials, procés i tècnica en la realització d'una pintura a l'oli sobre tela per capes), per Ruth del Fresno-Guillem (sobre l'entrevista a l'artista com a una eina de conservació preventiva i col·laboració) i per Ana Galán (sobre identificació i preservació del patrimoni tràgic, concretament sobre patrimoni procedent del camp de concentració d'Auschwitz-Birkenau).

També cal dir que aquest número inclou quatre articles elaborats a partir dels treballs finals de quatre estudiants de l'ESCRBCC del curs 2018-2019: Lorena Andino Pol, Soraya Fernández Sevillano, Sara Hernández Zárate i Lorena Soria Íñiguez.

Finalment, des de l'abril de 2021, el número 19 de la revista *Unicum* ja es pot consultar en línia al repositori RACO (Revistes Catalanes amb Accés Obert). ³



[3] La doctora Mercè Marquès signant en el llibre d'honor de l'ESCRBCC després de la presentació del número 19 de la revista *Unicum* (Fotografia: ESCRBCC).

Presentació d'un llibre del professor Xavier Alcalde



[4] El doctor Xavier Alcalde durant la presentació del seu llibre celebrada el 26 de febrer de 2021 (Fotografia: ESCRBC).

El dia 26 de febrer de 2021 l'ESCRBC va acollir l'acte de presentació del llibre *Apuntes acerca del recorrido, los significados, las técnicas y el patrimonio de moldes y vaciados* escrit per Xavier Alcalde Ceravalls, antic professor de l'ESCRBC, doctor en Belles Arts i catedràtic d'Arts Plàstiques i Disseny. El llibre forma part de la col·lecció *Cuadernos de Conservación y Restauración*, editada per Jaime Almansa de JAS Arqueología Editorial i coordinada per Sandra Val i Silvia Marín.

Durant l'acte, l'autor va fer una retrospectiva de la història dels motlles, des de les primeres manifestacions de la naturalesa, com ara les icnites fòssils, fins als més actuals motlles de silicona. A més, va fer èmfasi en els personatges que van fer evolucionar les tècniques i els materials de l'emotllat, sovint poc coneguts però molt importants per a l'avenç de la tècnica, i va posar en valor els fons de motlles i buidats. A l'acte, que es va desenvolupar de manera híbrida, hi van assistir unes 80 persones, tant de manera presencial com telemàtica. [4](#)

Formació complementària



[5] La professora Paloma Somacarrera amb alguns dels estudiants de la primera edició del curs d'introducció a la tècnica del vitrall (Fotografia: ESCRBC).

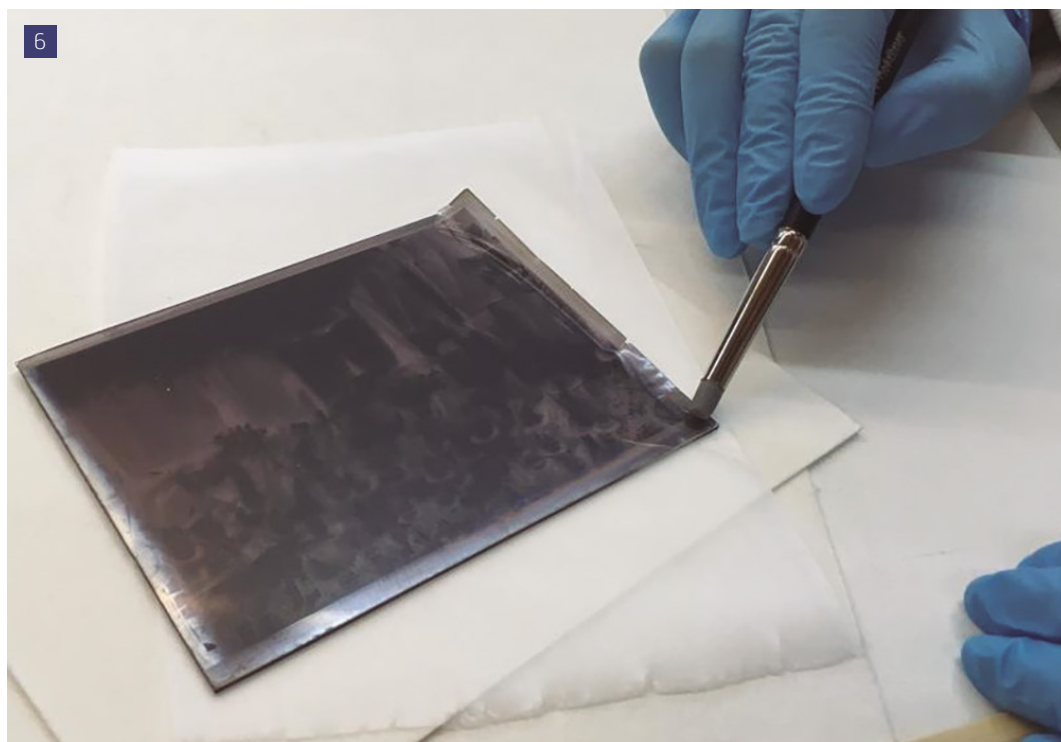
Com cada curs acadèmic, i malgrat les restriccions de mobilitat desplegades arran de la pandèmia de la COVID-19, al llarg del curs 2020-2021 també s'han organitzat cursos de formació complementària per tal d'aprofundir en alguns aspectes curriculars. Així, doncs, durant la setmana del 25 al 29 de gener de 2021, l'ESCRBC va acollir el curs "Introducció a la tècnica del vitrall" impartit per la vitrallera Paloma Somacarrera i de 25 hores de durada. El curs, teoricopràctic, es va desenvolupar de manera presencial.

Durant el curs, els alumnes van aprendre les tècniques bàsiques de l'emplomat, van familiaritzar-se amb la tècnica de tallar vidre i, finalment, van poder elaborar un vitrall de 30 per 30 centímetres de disseny propi. A

més, els alumnes van poder adquirir les eines bàsiques de vitraller, com ara la ruleta, les estenalles, les alicates, el martell, la tingla i l'espàtula de tallar ploms. El curs va ser tot un èxit de participació, omplint totes les places en poques hores. Per donar cabuda a tots els alumnes que van quedar en llista d'espera, l'ESCRBC ha organitzat una segona edició del curs entre el 14 i el 18 de juny de 2021 i una tercera edició entre el 28 de juny i el 2 de juliol de 2021.

Finalment, cal dir que al llarg del mes de juny de 2021 també s'ha organitzat un curs semipresencial sobre conservació preventiva del patrimoni monumental destinat al professorat de l'ESCRBC i impartit pel Dr. José Luis Prada, antic professor de l'ESCRBC. [5]

Nominació als Premis Fotoconnexió 2020



[6] Detall d'una de les intervencions realitzades durant la primera edició del màster de Conservació i Restauració de Patrimoni Fotogràfic (Fotografia: ESCRBC).

La primera edició del màster en ensenyaments artístics de Conservació i Restauració de Patrimoni Fotogràfic de l'ESCRBC fou nominada als Premis Fotoconnexió 2020, concretament a la categoria d'iniciativa fotogràfica de l'any. El màster fou escollit entre 14 propostes, per la seva tasca en la formació de professionals competents en la conservació i restauració en un dels camps emergents i actualment desatès, com és el material fotogràfic.

Fotoconnexió és una associació cultural sense ànim de lucre creada a Barcelona el 6 d'octubre de l'any 2011 per un grup de fotògrafs, arxivistes, historiadors,

col·leccionistes i investigadors que provenen de l'àmbit públic i privat, professional i amateur, amb un interès comú per l'estudi de la fotografia i l'audiovisual. La finalitat de l'associació és la investigació, la conservació i la difusió de la fotografia i l'audiovisual en tots els seus aspectes, principalment, en l'àmbit català.

Finalment, el premi fou atorgat a l'exposició "Una càmera pròpia. Dones i pràctiques fotogràfiques" a la casa Elizalde de Barcelona, per aportar una nova mirada en l'anàlisi del paper de les dones en la cultura fotogràfica. [6]

El llegat d'Antoni Pedrola a l'ESCRBCC

L'any 2019 la Sra. Elisa Queralt féu donació a l'ESCRBCC de materials, eines i llibres de qui va ser un dels màxims experts en materials, procediments i tècniques pictòriques de Catalunya: el seu marit, el professor i pintor Antoni Pedrola.

Els llibres han passat a formar part del fons de la biblioteca de l'ESCRBCC, mentre que una selecció dels materials i les eines s'ha instal·lat en una exposició permanent en les dependències de l'ESCRBCC. Es tracta d'un compendi molt valuós que servirà com a guia tangible per a la recerca relacionada amb els materials i procediments pictòrics al centre, no només per part del professorat, sinó també de l'alumnat i de qualsevol persona que s'acosti a visitar-la.

Antoni Pedrola i Font [Vistabella (La Secuita), 1928 – Barcelona, 2019] va ser professor de dibuix de l'Escola d'Arts i Oficis (Llotja) de Barcelona (1960-78), de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (1965-73) i de l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi com a catedràtic de procediments pictòrics a partir de l'any 1973. A la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona va ser director del departament de Representació i Anàlisi Compositiva (1986-92). Com a pintor va fer nombroses exposicions individuals i col·lectives i va realitzar pintures murals.

Va publicar els llibres *Materials, procediments i tècniques pictòriques* (1982) i *Notes a peu de pàgina. Anècdotes i altres curiositats provinents del camp de la pintura* (1997), que l'han convertit en un referent inqüestionable en el camp dels materials i tècnica de la pintura al nostre país.

Tant ell com la seva esposa, Elisa Queralt, van dedicar la seva vida activa a la docència i compartiren l'amor per l'art, especialment per la pintura. Antoni Pedrola té obra al Museu d'Art de Tarragona i Elisa Queralt al Museu d'Art de Sabadell. ⁷



[7] El doctor Antoni Pedrola i Font el 5 d'octubre de 1990 (Fotografia cedida per Elisa Queralt).

Núm. 19 (2020)



Núm. 18 (2019)



Núm. 17 (2018)



Núm. 16 (2017)



Unicum

Bases per a la publicació d'un article

La temàtica dels articles publicats a la revista *Unicum* ha d'estar relacionada directament o parcial amb la conservació i restauració de béns culturals.

L'article ha de ser inèdit. En el mateix enviament de l'article, caldrà adjuntar un escrit on es manifesti explícitament que l'article és original, que no ha estat enviat ni està essent valorat per a la publicació posterior en cap altra revista. En aquest mateix escrit caldrà que consti que tots els autors estan d'acord amb la publicació de la versió enviada a la revista *Unicum*. Caldrà que consti el nom complet dels autors i el seu telèfon i mail de contacte.

NORMES GENERALS

- Pot tenir una extensió màxima escrita de 15 pàgines (en un format Word amb tipografia Times New Roman, 12, amb interlineat senzill, a més de les notes al peu de pàgina i la bibliografia, si n'hi ha). Caldrà entregar el text en un fitxer a part de la documentació gràfica.
- A més del títol, cal fer constar el nom complet del/dels autor/s, la titulació acadèmica i el càrrec en el lloc de treball o institució a què pertany, així com també l'adreça de correu electrònic (o web) que prefereix que sigui publicada a l'article.
- Cal adjuntar un paràgraf breu introductor i d'un màxim de 6 línies d'extensió, que serà traduït a l'anglès.
- Cal fer constar un màxim de 6 paraules clau.
- El text s'ha de lliurar en català o en castellà (si és possible en ambdues llengües, millor), o serà traduït pel nostre equip de redacció.
- Quan s'anomeni un producte que sigui marca registrada, caldrà fer-ho constar al text. (®)
- Es poden incloure citacions bibliogràfiques a les notes al peu de pàgina o al final del text, que seguiran en ambdós casos la mateixa normativa que s'explica en l'apartat següent. Les citacions bibliogràfiques incloses a les notes al peu de pàgina no es tornaran a referenciar en la bibliografia final.
- L'article i la documentació gràfica cal lliurar-los en format informàtic (CD, DVD o a partir d'un servei d'emmagatzematge d'arxius en línia tipus Dropbox, per exemple).
- Un cop rebut l'article es notificarà la seva acceptació, rebuig o proposta de modificació.
- Els articles rebuts seran supervisats per l'equip de redacció que es reserva la possibilitat de fer petites correccions i/o modificacions d'estil durant el procés de correcció.
- La recepció d'articles està oberta tot l'any, però la edició es tanca a finals del mes d'octubre.

NORMES PER A LA DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

- La documentació gràfica s'ha de referenciar al text amb el número corresponent de la imatge.
- El text dels peus de fotografia ha d'anar al final del text de l'article, amb la numeració corresponent a cada fotografia i caldrà que consti el nom de l'autor de la imatge en cada una.
- La documentació gràfica numerada s'adjuntarà en fitxers independents (no integrada al text), cal que sigui en format digital (TIF, amb una resolució mínima de 300 dpi), i procurant que tinguin bona qualitat (enfocament, enquadrament, nitidesa...). Igualment, si es tracta d'imatges escanejades caldrà que tinguin una resolució mínima de 300 dpi i una mida d'uns 15 x 10 cm, ja sigui en format TIF o JPG.
- Cal adjuntar una imatge vertical en format digital (TIF), de la millor resolució i qualitat possible, tenint en compte que anirà a plana completa al principi de l'article, de 300 dpi mínim i una mida d'uns 30 x 22 cm.
- *Unicum* es reserva el dret de rebutjar les imatges que no tinguin una bona qualitat o resolució per a la seva publicació.

PAUTES PER A LA PUBLICACIÓ DEL MATERIAL EXTRA DE VÍDEO

- Lliurar en format MP4s o MOV (H.264 codec), o com a arxius FLV quan tenen un canal alfa.
- Comprovar que sigui un dels formats anteriors, i que no sigui massa gran (amb la conversió del vídeo a un FLV sovint serà molt més petit).
- Els vídeos haurien de tenir menys de 100 MB i no haurien de sobrepassar els 5 minuts de durada.

NORMES PER A CITACIONS BIBLIOGRÀFIQUES

Tant si es tracta de la bibliografia del final de l'article, com d'una nota al peu de pàgina, s'haurà de seguir el següent model de citació. Hi ha cinc models, per si es tracta d'un llibre, d'una part d'un llibre, d'una part d'una col·lecció, d'un article de revista o d'un document en línia:

LIBRES:

COGNOM, Nom. Títol. Lloc d'edició: Editorial, any, pàgines. Núm ISBN

Exemple:

COLL, P. El parlar del Pallars. Barcelona: Empúries, 1991, p. 120-122. ISBN 84-7596-278-5

PARTS DE LLIBRE:

COGNOM, Nom. "Títol de la part de la monografia". A: COGNOM, Nom. Títol. Lloc d'edició: Editorial, any, pàgines. Núm ISBN

Exemple:

BERNA I XIRGO, J. "Els documents notarials en català i la seguretat jurídica en les traduccions". A: MONZÓ, E. (ed.). Les plomes de la justícia: La traducció al català dels textos jurídics. Barcelona: Pòrtic, 2006, p. 89-98. ISBN 84-9809-010-5

- En el cas que només s'hagi consultat un dels volums d'una obra, s'ha de fer constar després de la menció del títol mitjançant l'abreviatura Vol. i el número del volum en xifres aràbigues.

Exemple:

SOLÀ, J., dir. [et al.]. Gramàtica del català contemporani. Vol. 3. Barcelona: Empúries, 2002. ISBN 84-7596-909-7

- Quan un volum té un títol propi, s'escriu en cursiva a continuació de la indicació de volum, seguida de dos punts.

Exemple:

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X. Història militar de Catalunya: aproximació diàctica. Vol. 2. Temps de conquesta. Barcelona: Rafael Dalmau, 2002. ISBN 84-232-0655-6

PARTS DE COL·LECCIÓ:

COGNOM, Nom. Títol. Lloc d'edició: Editorial, any, pàgines. (Col·lecció; núm.) Núm ISBN

Exemple:

ESCARDINO BENLLOCH, A.; BERNA PRATS, À. Introducció a l'enginyeria dels reactors químics. València: Universitat de València, 2003, p. 56-62. (Educatió. Materials; 67) ISBN 84-370-569-1

ARTICLES DE REVISTA:

COGNOM, Nom. "Títol de l'article". Títol de la revista. Lloc d'edició: Núm, vol. (any), núm. de l'exemplar, pàgines (cal indicar la primera i la darrera pàgina de l'article, separades amb un guió). Número d'ISSN (opcional)

Exemple:

SCULLEN, M. E. "Les dictionnaires français: un lieu privilégié du sixième?". Cahiers de lexicologie. París: Vol. 83 (2003), núm. 2, p. 153-172. ISSN: 0007-9871

DOCUMENTS EN LÍNIA:

Representació: COGNOM, Nom. Títol [En línia]. Edició o versió. Lloc de publicació: editorial o distribuïdora, any de publicació. -adreça web (extensió màxima d'una línia de text, per tal que no hi hagi cap partició)> [Consulta:].

Exemple:

EUROPEAN COMMISSION. TRANSLATION SERVICE. Eurodicautom [En línia]. [S.l.]: European Commission, 2004. -<http://europa.eu.int/eurodicautom/Controller> [Consulta: 22 setembre 2004].

Unicum

Bases para la publicación de un artículo

La temática de los artículos publicados en la revista *Unicum* debe estar relacionada directa o parcialmente con la conservación y restauración de bienes culturales.

El artículo debe ser inédito. En el mismo envío del artículo, se deberá adjuntar un escrito donde se manifieste explícitamente que el artículo es original, que no ha sido enviado ni está siendo valorado para la publicación posterior en otra revista. En este mismo escrito deberá constar que todos los autores están de acuerdo con la publicación de la versión enviada a la revista *Unicum*. Deberá constar el nombre completo de los autores y su teléfono y mail de contacto.

Unicum es una publicación anual sin ánimo de lucro que trata temas relacionados con la conservación y restauración de los bienes culturales, el patrimonio y las disciplinas afines; se realiza con las aportaciones de profesionales del mundo de la conservación-restauración y del patrimonio, de profesores, de alumnos y de ex-alumnos de la ESCRBC.

Unicum es una revista abierta a todas las opiniones, pero no se hace responsable de los contenidos firmados por los respectivos autores, que serán los únicos responsables, así como también de los permisos de reproducción de los materiales de terceros que contengan.

La revista *Unicum* publicará artículos que sean originales e inéditos. La presentación de originales implica la cesión del derecho de publicarlos tanto en la versión impresa como en la electrónica. La dirección se reserva el derecho de editar total o parcialmente cualquier material enviado.

Evaluadores externos: Antes de la aceptación definitiva por parte del Consejo de redacción, los originales serán sometidos a revisión por parte de expertos (peer review), que elaborarán un informe escrito.

NORMAS GENERALES

- Puede tener una extensión máxima escrita de 15 páginas (en un formato Word con tipografía Times New Roman, 12, con interlineado sencillo, además de las notas a pie de página y la bibliografía, si la hay). Se deberá entregar el texto en un fichero aparte de la documentación gráfica.
- Además del título, debe constar el nombre completo del/los autor/es, la titulación académica y el cargo en el puesto de trabajo o institución a la que pertenece, así como la dirección de correo electrónico (o web) que prefiere que sea publicada en el artículo.
- Se debe adjuntar un párrafo breve introductorio de un máximo de 6 líneas de extensión, que será traducido al inglés.
- Se deben hacer constar un máximo de 6 palabras clave.
- El texto debe entregarse en catalán o en castellano (si es posible en ambas lenguas, mejor) o será traducido por nuestro equipo de redacción.
- Cuando se mencione un producto que sea marca registrada, se hará constar en el texto. (®)
- Se pueden incluir citas bibliográficas en las notas a pie de página o al final del texto, que seguirán en ambos casos la misma normativa que se explica en el apartado siguiente. Las citas bibliográficas incluidas en las notas a pie de página no se volverán a referenciar en la bibliografía final.
- El artículo y la documentación gráfica deben entregarse en formato informático (CD, DVD o mediante un servicio de almacenamiento de archivos en línea tipo Dropbox, por ejemplo).
- Una vez recibido el artículo se notificará su aceptación, rechazo o propuesta de modificación.
- Los artículos recibidos serán supervisados por el equipo de redacción que se reserva la posibilidad de realizar pequeñas correcciones y/o modificaciones de estilo durante el proceso de corrección.
- La recepción de artículos está abierta todo el año, pero la edición se cierra a finales del mes de octubre.

NORMAS PARA LA DOCUMENTACIÓN GRÁFICA

- La documentación gráfica debe referenciarse en el texto con el número correspondiente de la imagen.
- El texto de los pies de fotografía debe ir al final del texto del artículo, con la numeración correspondiente a cada fotografía y deberá constar el nombre del autor de la imagen en cada una.
- La documentación gráfica numerada se adjuntará en ficheros independientes (no integrada en el texto), en formato digital (TIF, con una resolución mínima de 300 dpi), y procurando que tengan buena calidad (enfoque, encuadre, nitidez...). Igualmente, si se trata de imágenes escaneadas deben tener una resolución mínima de 300 dpi y una medida, por ejemplo, de unos 15 x 10 cm, ya sea en formato TIF o JPG.
- Se debe adjuntar una imagen vertical en formato digital (TIF), de la mejor resolución y calidad posible, teniendo en cuenta que irá a página completa al principio del artículo, de 300 dpi mínimo y una medida de unos 30 x 22 cm.
- *Unicum* se reserva el derecho de rechazar las imágenes que no tengan una buena calidad o resolución para su publicación.

PAUTAS DE LA PUBLICACIÓN DEL MATERIAL EXTRA DE VIDEO

- Entregar en formato MP4s o MOV (H.264 codec), o como archivos FLV cuando tienen un canal alpha.
- Comprobar que sean uno de los formatos anteriores, y que no sean demasiado grandes (con la conversión del vídeo a un FLV a menudo será mucho más pequeño).
- Los vídeos tendrán que tener menos de 100 MB y no tendrán que sobrepasar los 5 minutos de duración.

NORMAS PARA CITAS BIBLIOGRÁFICAS EN LOS ARTÍCULOS

Tanto si se trata de la bibliografía del final del artículo, como de una nota a pie de página, se deberá seguir el siguiente modelo de citación. Hay cuatro

modelos, por si se trata de un libro, de una parte de un libro, de un artículo de revista o de un documento en línea:

LIBROS:

AUTORÍA. Título. Edición. Lugar: Editorial, año. Nº. v. (Colección; nº.) ISBN nº.

Ejemplos:

ESCARDINO BENLLOCH, A.; BERNA PRATS, À. *Introducció a l'enginyeria dels reactors químics*. [Valencia]: Universitat de València, 2003. (Educció. Materials; 67) ISBN 84-370-569-1.

Gran Enciclopèdia Catalana. 2a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986-1993. 25v. ISBN 84-85194-81-0.

PARTES DE LIBRO:

AUTORÍA. "Título de la parte de la monografía". En: Datos bibliográficos de la obra completa. P. ISBN nº.

Ejemplo:

YOUTH, H. "Observem ocells que desapareixen". En: *L'Estat del món 2003: informe del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2003. P. 15-41. ISBN 84-95584-17-4.

- En el caso que sólo se haya consultado uno de los volúmenes de una obra, se debe hacer constar después de la mención del título mediante la abreviatura Vol. y el número del volumen en numeración arábiga.

Ejemplo:

SOLÀ, J., dir. [et al.]. *Gramàtica del català contemporani*. Vol. 3. Barcelona: Empúries, 2002. ISBN 84-7596-909-7.

- Cuando un volumen tiene un título propio, se escribe en cursiva a continuación de la indicación de volumen, seguida de dos puntos.

Ejemplo:

HERNÁNDEZ CARDONA, F.X. *Història militar de Catalunya: aproximació didàctica*. Vol. 2: Temps de conquesta. Barcelona: Rafael Dalmau, 2002. ISBN 84-232-0655-6.

ARTÍCULOS DE REVISTA:

AUTORÍA. "Título del artículo". Título de la revista Vol. (año), nº. del ejemplar, p. Se debe indicar la primera y la última página del artículo, separadas con un guión. Es opcional indicar el número de ISSN.

Ejemplo:

SCULLEN, M.E. "Les Dictionnaires français: un lieu privilégié du sexisme?". *Cahiers de lexicologie*. Vol. 83 (2003), nº. 2, p. 131-151.

DOCUMENTOS EN LÍNEA:

Representación: AUTOR. Título [En línea]. Edición o versión. Lugar de publicación: editorial o distribuidora, año de publicación. «dirección web» [Consulta:].

Ejemplo:

EUROPEAN COMMISSION. TRANSLATION SERVICE. Eurodicautom [En línea]. [S.l.]: European Commission, 2004. <http://europa.eu.int/eurodicautom/Controller> [Consulta: 22 septiembre 2004].